

Toponímia major actual de les Terres de l'Ebre

Cossetània Edicions

Ramon Miravall

Col·lecció Fundació Privada Duran-Martí • 4

*Toponímia major actual
de les Terres de l'Ebre*

RAMON MIRAVALL

Cossetània
EDICIONS

Editat amb la col·laboració de:

Fundació Privada Duran-Martí · Tortosa

Primera edició: juny del 2007

© Ramon Miravall
© Cossetània Edicions

Edita: Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Arts Gràfiques Requesens

ISBN: 978-84-9791-263-1

Dipòsit legal: T-439-2007

Notes preliminars

Els estudis en el camp de la història i en diverses ciències auxiliars sempre ens han fet evident la necessitat d'un diccionari de toponímia regional que ens permeta interpretar, identificar o confrontar les grafies, concretar la situació dels llocs esmentats pels documents i la bibliografia, establir criteris quant a demarcacions i interrelacions i aclarir dubtes de diversa mena; aquestes qüestions solen presentar problemes o entrebancs i pèrdues innecessàries de temps, amb l'afegit que no sempre arriben a ser resoltes de la manera més correcta o la incertesa les fa caure en paranys imprevisibles, i més encara quan la reiterada expansió de topònims de nord a sud és un fet generalitzat en els àmbits catalanooccitans. La necessitat de comptar amb una eina de consulta ens portava, fa anys, a l'arregleja de topònims històrics que a la llarga comprovem que esdevenen fonamentals en la seua aplicació urbana o rural i que, ensems, aquesta tasca permet un resseguiment de les denominacions que amb el pas dels segles ha tingut cada topònim o ens defineix singulars històries que mitjançant un altre mètode de treball no serien assolibles.

El fet d'aconseguir que el diccionari de toponímia històrica presentés un gruix important i esdevingués una eina de consulta eficaç, tot i que encara no la consideràvem prou completa per pensar en una possible edició, també ens feia adonar del caràcter restringit que podia tindre per raó del tipus d'usuari interessat i, alhora, de l'amplitud que en els mateixos aspectes podria assolir una obra alliberada dels continguts històrics i que fes referència als topònims en ús, atès que allò que tot just amoïna és la manca d'un diccionari de consulta sobre la toponímia actual. La necessitat d'aquesta eina ens ha arribat sobretot manifestada per polítics i funcionaris de l'administració local i nacional, notaris i advocats, periodistes, estudiosos locals o investigadors de tota mena en els camps de les humanitats, professionals en els diversos graus de l'educació...

L'autor d'aquest recull havia treballat a fons la riquesa toponímica del Port de Tortosa, la qual establia en col·laborar amb Josep M. Brull en la seua famosa *Guia del Port*, que s'adjudicà el premi Sant Bernat a finals de la dècada de 1960; havia concretat després aquesta toponímia en la *Miscel·lània del Port*; havia col·laborat en alguna iniciativa de la Societat Catalana de Geografia; havia format grups juvenils d'estudis locals per diversos municipis en la dècada de 1970; com a membre havia seguit els processos de treball desenvolupats per la Societat d'Onomàstica, i havia col·laborat reiteradament en estudis fets per l'Institut Cartogràfic de Catalunya. Així doncs, comptava amb molts materials

estudiats que ara havia incrementat en la realització de la guia turística *Tortosa i les Terres de l'Ebre*, que acaba de publicar, i això el va animar a aplegar materials i realitzar aquesta obra per tal que tothom se'n pogués beneficiar. La principal plataforma de treball, doncs, l'ha constituïda la cartografia actual amb altres aportacions sorgides en els àmbits locals. Malgrat tot, l'àrea i l'abast del treball han fet que la dedicació i l'esforç que podria exigir l'elaboració d'aquesta obra fossen desmesurats i feixucs per dur-los a terme en solitari.

La collida de topònims requeria l'ordre que ens imposa el mapa, raó per la qual hem utilitzat els de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, tot i que els condicionants de treball que ens ha imposat al pas del temps ens suggereixen dubtes i incorreccions que tan sols la continuïtat en l'estudi podrà anar superant. Cada topònim, doncs, hem intentat situarlo sobre el mapa i hem mirat de fer-ne fàcil la localització, i quan calia hem inclòs algun aclariment històric, etimològic o mític sobre el seu origen i hem considerat la varietat de corònims. En general, això ens sembla una aportació interessant i enriquidora en diversos ordres d'ençà del nostre propòsit de crear una primera eina de consulta, pràctica i que permeta un criteri raonable i seguretat quant a les localitzacions i la correcció de les grafies. Les entrades dels municipis actuals es presenten marcades tipogràficament amb majúscules per tal de facilitar-ne la localització al lector.

Aquesta relació o diccionari de toponímia no vol ser sinó un primer pas, necessari perquè cal regular els topònims, situar-los i respondre sovint al seu caràcter reiteratiu àdhuc en un mateix terme municipal. L'objectiu, doncs, és una mena de document de base que responga al major nombre possible de preguntes que l'usuari es pugui fer, però amb l'esperança, també, de constituir un punt de partida per a les intervencions que en el futur es puguin formular sobre el tema en estudis locals i que esdevingui un estímul per a la seua revisió i ampliació.

La redacció d'aquest recull no ha estat metodològicament estricta perquè s'ha mogut per un sentit pràctic, a desgrat de la raonable exigència que poden reclamar els especialistes. La tasca a realitzar, des d'una perspectiva lingüística, cultural o històrica, imposava un estudi global de la demarcació de l'antiga Ibèria o terra o país de l'Ebre, la qual cosa hauria portat a incloure els municipis incorporats a l'Aragó, les comarques lleidatanes o tarraconines i, és clar, la pràctica totalitat de la denominada província de Castelló. Aquest fet, però, hagués convertit aquesta tasca en ingent i la nostra manca de coneixement d'aquestes zones ens ha fet decidir a limitar el treball a les estrictes comarques que avui coneixem amb la nova denominació de Terres de l'Ebre, o sigui, el Baix Ebre, el Montsià, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta. Malgrat això, el desenvolupament del treball no ha deixat de fer-nos palesa l'aberració de l'actual organització territorial, amb uns àmbits administratius i unes vies de comunicació que han estroncat l'antiga diòcesi tortosina, la unitat d'una cultura de mil·lennis, i han deixat una regió natural esquarterada entre tres comunitats autònomes artificials i una diversitat de províncies espanyoles d'insensata concepció.

En el recull s'observa l'existència de denominacions duplicades en un mateix terme municipal, fet que de vegades ens fa interrogar sobre possibles errades en les tasques de collida de topònims o en la seua situació cartogràfica o en la manipulació soferta, sobre les variacions presentades d'ençà d'un idèntic concepte o fenomen geogràfic, sobre veus d'origen incert, sobre grafies dubtoses... D'altra banda, sovint hem fet tard per realitzar un treball de camp adequat perquè els pagesos i els pastors que ho coneixien han desapa-

regut i perquè els masos fa molt temps que romanen abandonats i a les oficines municipals desconeixen la toponímia local.

El recull, doncs, és un aprofitament general del treball fet al llarg del temps per l'autor, una part del qual es veu reflectida a la cartografia actual, tot i que ha estat revisat i millorat. Hem treballat a partir de la perspectiva municipal i fent les consultes pertinents sempre que era necessari; aquest fet ens ha permès de veure que som víctimes encara d'interpretacions dubtoses, d'adulteracions que ha motivat la transmissió oral i, àdhuc, d'alguna tergiversació, així com de la creixent ignorància de la toponímia rural i de la desídia existent, factors que ens han estimulat en la tasca amb el convenciment d'estar salvant una part important del nostre patrimoni cultural.

La nostra confiança rau en el fet d'haver elaborat una eina útil per a l'usuari i que esdevinga un repte per als estudiosos.

Finalment, la Fundació Duran-Martí agraeix l'atenció tinguda pel Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya, el qual ha fet possible l'elaboració d'aquesta obra.

BAIX EBRE: l'Aldea, Aldover, Alfara de Carles, l'Ametlla de Mar, l'Ampolla, Benifallet, Camarles, Deltebre, Paüls, el Perelló, Roquetes, Tivenys, Tortosa i Xerta.

MONTSIÀ: Alcanar, Amposta, Freginals, la Galera, Godall, Masdenverge, Mas de Barberans, Sant Carles de la Ràpita, Sant Jaume d'Enveja, Santa Bàrbara, la Sénia i Ulldecona.

RIBERA D'EBRE: Ascó, Benissanet, Flix, Garcia, Ginestar, Miravet, Móra d'Ebre, Móra la Nova, la Palma d'Ebre, Rasquera, Riba-roja d'Ebre, Tivissa, la Torre de l'Espanyol i Vinebre.

TERRA ALTA: Arnes, Batea, Bot, Caseres, Corbera d'Ebre, la Fatarella, Gandesa, Horta de Sant Joan, el Pinell de Brai, la Pobla de Massaluca, Prat de Comte i Vilalba dels Arcs.

- Abària** [nissaga tortosina] Partida del sud-oest de la vila de l'Enveja, al nord de la desembocadura del Riuet. | Mola de Catí, en el terme de Roquetes, a ponent del coll de la Carrasqueta. || **Pla d'** - Espai entre Caputxins i Sant Llätzer, en sòl urbà de Tortosa, on se situà el cementiri (c. 1845-1980) de concepció modernista.
- Abella Obac d'** - Indret del terme de Flix, a l'esquerra de l'Ebre, limita amb el terme de Vinebre i amb l'àrea de Gorraptés.
- Abellar, l'** Partida occidental del terme de Vandellòs, que afecta el de Tivissa. || **Barranc de** - Naix a les Rioles, al terme de Tivissa; penetra al de Vandellòs pels Dedalts; recorre la partida de l'Abellar; torna a entrar al terme de Tivissa per Canals, després de rebre les aigües dels Taixos, i finalment limita amb el Senén.
- Abellars, los** Partida septentrional del terme de Flix, al nord de la de Coma de Vaques, la qual dóna nom al barranc que té el curs paral·lel al terme de Bovera.
- Abellers, los** Camí que recorre el sud de la vila de la Ràpita i que, procedent de l'interior, voreja el mas de la Canícia, travessa el camí dels Bandolers i la N-340 i, en direcció al mar, segueix el barranc dels Penjats.
- Abelles Vall d'** - Partida situada al sud-oest de la vila de Riba-roja, entre el barranc de Vall de Planes i Santa Madrona, vora l'Ebre.
- Abeuradors, los** Sector del nord de la població de Vilalba dels Arcs, entre els Cirerers i la Jossana.
- Abismes** A llevant del terme d'Amposta, al sud de Raventós i de la TV-3406.
- Adela, l' Mas de** - Al nord del terme de l'Ampolla i de la partida de Cap Roig.
- Adell, en Bassa d'** - Al sud-oest del terme de la Cala de l'Ametla, al sud de la N-340 i entre els barrancs de les Guàrdies i de l'Estany. | **Cova d'** - A l'est de la vila del Perelló, al límit amb la Cala i la bassa homònima.
- Adrià** Àrea del terme de la Ràpita sobre sòl del delta de l'Ebre, a llevant del canal de Navegació, entre els aiguamolls septentrionals i la Sèquia de Mar.
- Adroguer, l' Mas de** - Al terme de Vilalba dels Arcs, a la capçalera del barranc de Vall de l'Aube i a l'oest de la partida dels Plans. | Al terme de Garcia, sobre el riu Siurana.
- Aginers** Partida immediata a les Coves Roges, al terme d'Arnes.
- Àguila, l'** Partida meridional del terme de la Cala, que comparteix amb el Perelló, de la qual adopta el nom el barranc, la punta de terra que entra al mar i la cala meridional que obre. || **Barranc de** - A la part oriental del terme del Perelló, naix vora la bassa d'en Fuster, a l'àrea de les Àguiles, que se situa al peu del turó que presideix l'ermita de Sant Cristòfor; cerca el mar per la partida homònima que es comparteix amb el terme de la Cala de l'Ametla, i desemboca després de partir els termes. || **Cala de** - Al sud del terme de la Cala (Ametlla de Mar), adopta el nom de la partida i del cap marítim. || **Coll de** - Al sud-est del terme de Batea, parteix amb el de Bot, sobre la N-420. | Al cap septentrional de la serra de les Veles, al sud de Campredó i el terme de Tortosa (87 m), deixa a ponent el suposat Port Redó i a llevant el pla dels Catalans, al terme de l'Aldea, després de deixar al nord la C-237 i travessar la via del ferrocarril. || **Puig de** - A la serra del Pebrer, a l'est del terme de Gandesa, a ponent de la Carabassa de la serra de

Cavalls i al nord-oest de la Mola d'Irto. || **Punta de** ~ Cim (382,7 m) que limita el terme del Pinell, pel nord-est, amb el de Miravet, entre la Mola de Broi i el Coll d'Àrgoles. | Cim (472 m) situat a ponent del terme del Pinell, proper al de Gandesa, als vessants de la serra de Cavalls. | Al terme de Prat de Comte (792 m) i fita amb el de Paüls. | Cim situat a la serra meridional de la Ballestera, al terme d'Arnes, sobre el riu de les Valls. | Cap meridional del terme de la Cala, al sud del Puig Moltó i que parteix amb el terme del Perelló. || **Roca de** ~ Al nord-oest de la vila de Mas de Barberans, al sud dels Campassos i de la Roca Roja, entre la vila i la Roca Blanca.

Aguilar Puig ~ Cim situat al terme d'Ascó (484 m), que limita amb el de Garcia, a la línia de la serra de la Fotx, a la dreta de l'Ebre (també apareix com *Punta* o *Pic de l'Àguila*).

Aguilars, los Partida nord-occidental de la Vall o Mollet, al terme de Benifallet.

Àguiles, les Àrea del sud de la vila del Perelló, al peu del turó de l'ermita de Sant Cristòfor i travessada per la N-340.

Aguja Caseta d' ~ Situada sobre el riu Sec i a llevant de la N-420, a ponent de la Cresta del Gall, a l'est del terme de Corbera.

Agulla, l' Àrea del delta de l'Ebre, en el terme d'Amposta, la qual dona nom a la sèquia rectilínia que de la proximitat de l'Ebre arriba a l'est de l'estany de l'Encanyissada i deixa la partida a meitat del recorregut. | Punta o cim (687 m) del terme de Benifallet, a la serra de Cardó, que parteix amb el de Tivenys. | Al límit del terme de Bot amb el de Prat de Comte, a l'est de la vila, sobre el Canaletes i la Fontcalda, també cartografiat des de Prat de Comte com *la Moleta*. ||

~ **Vella** Al terme d'Amposta, davant la Casa Verda. || **Sèquia de** ~ Incident amb l'Agulla, en el terme dèlric d'Amposta.

Agustí Mas d' ~ Cim (382,7 m) que limita el terme del Pinell, pel nord-est, amb el de Miravet, entre la Mola de Broi i el Coll d'Àrgoles. || Al terme de la Fatarella, sobre el sector de Menares del barranc de Sant Francesc. || **Mas d'en Jaume** ~ Al terme de la Fatarella, que parteix amb el de Vilalba, al nord dels Pinals i a ponent de Menares. || **Caseta d' - Roca** Al terme de la Galera, a la partida de les Refoies i al sud del barranc de les Coves.

Agustinet Mas d' ~ Al sud del terme de Móra, sobre la partida dels Forno; parteix amb el terme de Benissanet.

Aigua l' Barranc de ~ Al nord del terme de Garcia, que naix al peu del Tormo i desemboca a l'Ebre. || **Punta de** ~ A l'est del terme d'Orta (1.091 m) i el límit amb el de Paüls, entre el coll de la Gilaberta i el Roquer del Morellà. || **Racó d' - Donzella** Situat sobre el barranc de la Conca, al terme de Roquetes, just quan comença el de Cova Alta, a l'est de la Mola del Moro, al sud de la Mola de Migdia i al nord del Mont de la Reina, amb accés pel barranc de Cova Alta. || **Font de - Molla** Situada al sud de la vila i el terme de Riba-roja d'Ebre, propera al de Flix. || **Barranc d' - Viula** Al terme de Tivenys que naix a l'est, al Racó Roig, que serpeja pels Lliguerans i, després de trobar-se amb el barranc de Valldeceres, desemboca al de Valljardina per trobar amb l'Ebre al sud de la vila. || **Font d' - d'en Serra** Al terme de Vilalba dels Arcs, a la conca del barranc de Sant Francesc, vora el de la Fatarella.

Aiguadins, los Partida meridional del terme de Ginestar, vora el de Rasquera.

- Aiguafreda Mas d'** ~ A ponent del terme i de la vila de Batea, a la capçalera dels barrancs de l'Aubanell i de Raspa.
- Aigualera Caseta de l'** ~ A l'àrea del sud-oest del terme de la Galera, a ponent del mas d'en Valls, vora el terme d'Ulldecona, entre la Riba dels Baiarri i el pas de Godall.
- Aiguamoll, l'** A l'est de Móra.
- Aiguamolls, los** Àrea del terme de Móra que se situa a la riba esquerra del barranc de Santa Magdalena, a llevant de l'ermita.
- Aiguardenter, l' Barranc de** ~ Al nord-est del terme del Perelló que es constitueix a ponent de la Barra i desemboca a la Riera.
- Aiguassera, l' Barranc de** ~ També apareix com *la Gossera*, amb un camí que el voreja mentre dibuixa el terme entre la Ràpita i el Canar (V. *Gossera*).
- Aigüeres, les** Just al nord de la vila del Pinell, vora la N-230.
- Aigües Vives Barranc d'** ~ Al terme del Pinell, procedent de la serra de Cavalls, recorre l'est de la Roca Freda i de la font, per difuminar-se vora el Coll Redó i devers la vila. || **Font d'** ~ Al nord del terme del Pinell i al vessant meridional de la Roca Freda, dona nom al barranc.
- Aimar Vall d'** ~ Al sud-oest del terme i la vila de Flix, connectat al de les Valletes.
- Aire Pla de l'** ~ V. *Pla de l'Aire*.
- Aixada Mola** ~ Al terme de la Sénia, a l'est del morral Desplegat, que limita amb Fredes, i sobre la Fou.
- Aixendri** [*Aleixandri?*] **Mas d'** ~ Situat al sud del terme del Perelló, a ponent del pont Trencat; parteix amb l'Ampolla.
- Ala Sèquia de l'** ~ Al sector deltaic del terme d'Amposta, amb desembocadura a l'est de la torre de Sant Joan.
- Alba, l' Coll de** ~ Muntanya propera al coll Redó (abans *Alma*, procedent del mot *acme* <), amb ampla panoràmica sobre el litoral, el mar i el delta de l'Ebre; conserva una església del 1442 (*Mare de Déu del Coll de* -) i les restes d'una torre de guaita antiga. || **Barranc del Coll de** ~ Naix a l'Alentar, travessa pel pla del Mas de Coll (Cuello) i davalla fins a assolir la plana i continuar pel barranc dels Pixadors. || **Bassa del Coll de** ~ Al nord-est de l'ermita, al vessant del camí de l'Alentar.
- Albadars, los** Al nord del terme de Paüls i els vessants del Montsagre, sobre el barranc d'aquest mateix nom.
- Albardassa, l'** Barranc del terme de Tivenys que naix al nord del coll de la Serra Mala i davalla fins a desembocar al de Palanques.
- Albarés Mas d'** ~ Al terme de Benissanet, a l'extrem sud-occidental i sobre el barranc de la Torre.
- Alberni** [nissaga tortosina] Illa situada a l'Ebre, davant els barris tortosins de Sant Llätzer i de la Llet, soldada a la riba esquerra a l'entorn del 1970 pels antics Arenys, en acció natural i humana, la qual s'iniciava a la Peixera d'en Blanquet i l'Hort d'en Blasi fins a poc més avall del barranc de Sant Antoni, que desemboca a la riba oposada.
- Albesa** [o *Arbesa*] **Mas d'** ~ Al terme de Caseres, sobre el barranc de Paladella.
- Albiol del Godall Caseta d'** ~ Al terme d'Ulldecona, al nord-oest, septentrional al Carrascar.
- ALCANAR** Conegut com *el Canar* (els seus habitants són *canareus*) o *el Canyar*. Vila i terme del Montsià, documentats d'en-

çà del segle **xiii**, d'origen incert i amb el precedent de l'assentament islàmic de la Punta de Benifallim o les actuals Cases del Canar. El terme limita al nord amb el de la Ràpita; l'est constitueix un front marítim; al sud el riu de la Sénia o d'Ulldecona és la separació amb el terme de Vinaròs i el País Valencià, que correspon en el terç nord a la regió natural i històrica de Tortosa (província de Castelló), i a ponent confronta amb el terme d'Ulldecona. || ~ **Platja** Denominació turística de les platges canareves, de les Delícies, dels afores de la vila de la Ràpita al riu de la Sénia. || **Les Cases d'** ~ Al lloc de la Punta o Benifallim (Beni Halem), del segle **xii**, que es troba immediatament al nord del poble.

Alcànter, l' Pont (en resten els caps) que conserva la denominació islàmica, pel qual el vell camí travessava el barranc de Sant Antoni o de Lloret per la demarcació de Vinallop (Tortosa), al peu del pla de les Sitges i immediat a l'Ebre.

Alcàsser, l' Partida que conserva la denominació islàmica, situada a ponent dels Reguers, en terme de Tortosa i travessant el camí d'Alfara o TV-3422.

Aldavalls, los Partida meridional del terme de Mas de Barberans, al sud del Carascal i amb límit al de la Sénia.

ALDEA, L' Vila i terme del Baix Ebre que conserva la denominació islàmica i que es coneix d'ençà del segle **xii**; se segregà de la ciutat de Tortosa en la dècada de 1980. Presenta un nucli al barri de l'Estació, pas de la N-340 i la derivació a Tortosa per la N-235 i la C-237, on es troba el raval de Sant Ramon, que inclou l'estació ferroviària Aldea-Tortosa i el peatge i estació de servei de l'AP-7; així com l'Hostal dels Alls, més al sud i articulat per la N-340, que es comple-

menta amb un nucli ample i disseminat. Limita al nord i a l'est amb els termes de Camarles i de Tortosa, al sud amb Amposta mitjançant l'Ebre i a ponent un altre cop amb Tortosa. || **Ermita de - V. Santa Maria de l'Aldea.**

ALDOVER Vila i terme del Baix Ebre, documentada d'ençà del segle **xii** com *lo Dover* i també *Aldover*, que podria ser un topònim d'origen islàmic (*al-Duwâir*) referit a alguna petita edificació, encara que també hi ha la possibilitat d'un germànic *Aldovarius*, que es podria relacionar amb la nissaga urbana dels Aldovarill. Els seus habitants es coneixen com *doverencs*. El terme limita al nord amb el de Xerta, a l'est amb els de Tivenys i Tortosa mitjançant l'Ebre, al sud amb els de Tortosa (per Jesús) i a ponent amb el d'Alfara de Carles.

Aldovesta Castellot i poblat iber, amb despulles fenícies i gregues, situat a l'esquerra de l'Ebre, al vessant nord de Som, en terme de Benifallet, al sud del meandre i deixant a l'altra riba la partida de Xalamera.

Alejandro, l' Pla que parteix els termes de la Pobla de Massalua i Nonasp, al nord de la Punta de Torallola i dins la partida homònima.

Alentar, l' Antic poblat de l'àrea de Tortosa, a la demarcació de Cardó, al sud de les coves del Llamp i de l'Enclusa, avui definit pel mas homònim sobre aquesta extensa partida. Les aigües de l'Alentar, antigament, eren canalitzades fins a la ciutat de Tortosa, on es disposava de la bassa oriental al castell.

Alevany Mas d' ~ Clou l'est del Fondo Perdut, a la Serra d'Almos, i el vessant del coll del Mas del Baconer, al terme de Tivissa.

Alfacada, l' A l'est del terme de l'Enveja i de l'Illa de Riu, en forma de basses o estany, arriba a formar una partida al sud de l'Illa de Riu; la platja homònima recorre tot l'espai marítim corresponent, de Buda a la Platjola.

Alfacs, los Àrea del delta de l'Ebre entre la Ràpita i la desembocadura del riu; la boca de l'Alfac convertia el medieval port Fangós en albufera i, després, una barra de terra s'estenia cap al sud i formava la Banyà, que tancava l'àmbit que es coneix com a *Port dels Alfacs*. L'entrada a aquest Port, dit també *de la Ràpita*, s'estableix entre la punta de la Senieta, al sud de la Ràpita, i la del Galatxo, a l'extrem de la Banyà. Pel nord l'envolta el delta amb els termes de la Ràpita i Amposta, entre el canal de Navegació del nord immediat a la vila de la Ràpita i la desembocadura del Port, vora el Trabucador, el qual, junt amb la Banyà, pertany al terme rapitenc.

Alfama Espai històricament desert que comprèn del Perelló al coll de Balaguer i de la serra al mar (v. *Sant Jordi d'Alfama*).

ALFARA DE CARLES Vila formada d'ençà de rebre la població de l'antiga vila i baronia de Castles, fugitiva d'una pesta. Es diu que el topònim està referit a l'especialitat terrissera del lloc, però també es té en compte la possibilitat que derive d'una altra veu islàmica, en el sentit de petit enclavament poblat. Limita al nord amb Paüls; a l'est amb Xerta, Aldover i Tortosa; al sud amb Tortosa i indirectament amb Roquetes, i a l'oest amb Arnes i Orta. || *Coll d'* ~ Elevació situada al sud de la vila d'Alfara. || *Punta de la Font d'* ~ Cim (767 m) del terme de Mas de Barberans, sobre la plana, al sud del barranc de les Carroveres i al nord de la partida de les Torrasses. || *Planes d'* ~ Al

terme d'Aldover, forma part de les Planetes, que comparteix amb el terme de Xerta.

Algars Antiga vila situada a l'oest del terme de Batea, vora el de Maella. || *Barranc d'* ~ Al terme de Bot i en el sector que porta el mateix nom; naix a la vall que es forma a ponent de les partides del Manyol i les Borrassones. || *Mas d'* ~ Situat a l'est de la vila. || *Riu d'* ~ Naix al Port, al vessant septentrional del Caro, i limita els termes de Beseit, Queretes, Lledó, Arenys i Calaceit, de la comarca del Matarranya, amb els d'Arnes, Orta i Caseres, de la Terra Alta; passa per les antigues poblacions d'Algars (d'on rep el nom) i Pinyeres i desemboca a la dreta del riu Matarranya, vora Nonasp. || *Sèquia d'* ~ Situada al nord-est de la vila. || *Tossal d'* ~ Cim situat vora la vila (326 m), a ponent, entre la C-235 i la sèquia d'en Pere Roda, deixa a ponent el terme de Maella. || *Los* ~ Partida sud-occidental del terme del Pinell, als vessants orientals de la serra de Pàndols, la qual deixa a ponent el terme de Gandesa.

Alguatzil, l' *Caseta de* ~ Situada entre els barrancs de les Coves i de la Galera, a ponent del canal Xerta-Càlig, al terme de la Galera.

Alguer Bosc d' ~ Partida situada a l'est del terme d'Orta, meridional a les Eres, entre la Punta de la Creueta i l'Espina, que limita amb els termes d'Alfara i Paüls. || *Cala de l'* ~ Platja de la costa nord de l'Ametlla de Mar.

Aljub, l' *Barranc de* ~ Corre pel sud de la vila de la Ràpita, limita amb el terme del Canar i desemboca al mar per la platja de les Delícies en trobar-se amb el barranc del Codonyol. || *Racó de* ~ Al nord del terme del Canar, meridional a la Moleta

de Telles, on naix el barranc que pren el mateix nom.

Alls *Hostal dels* ~ V. *Hostal dels Alls*.

Almadrava, l' Al litoral nord del terme de l'Ametlla de Mar i, també, forma la platja homònima del terme de l'Hospitalet de l'Infant. || *Lo Codolar de* ~ Al terme de l'Ametlla, limita amb el de Vandellòs.

Almatret *Barranc d'* ~ Al terme de Ribarroja, sector de l'esquerra de l'Ebre, el qual naix en el terme d'Almatret i penetra pel sud de les Deveses.

Almos *La Serra d'* ~ Poble i demarcació situats al nord del terme i vila de Tivissa, de la qual depèn administrativament. Limita amb els Guiamets al nord i amb Darmós a l'oest.

Almudèfer Antic poblat i castell sobre el riu d'Algars, al sud del terme de Caseres i al sud-est de la vila, on es conserva l'antiga església de Santa Anna. També manté aquesta denominació la llarga llenca oriental del poble, que segueix els límits amb Orta i fins als de Bot. || *Planes d'* ~ Al terme de Caseres, entre els barrancs de Vall de Gandesa i Vall de Bot. | Al sud del terme de Batea, septentrional al tossal homònim. || *Tossal d'* ~ Cim al nord del terme de Caseres (528 m), límit amb el de Batea, sobre la N-420.

Also *Capelleta dels* ~ Al terme de Roquetes, constitueix un sector meridional a la capella de la Mare de Déu del Carme, al nord de Sant Francesc.

Alta Mola ~ Serra al terme d'Ulldecona, al nord, entre la Portella, la Carbonera i el barranc dels Marcel·lins. || *Punta* ~ Cim al nord de la vila de la Palma d'Ebre, a mitjan curs del barranc dels Montblanquets.

Altadill *Mas d'* ~ Situat a l'est del terme d'Orta, vora el barranc de l'Hort del

Frare i al sud-oest de la Mola de Buscarrons.

Altamira *Coll d'* ~ A l'est de la vila i del terme d'Orta, meridional al coll d'en Gra i al nord dels Reguers; al sud proper a la T-330.

Alto, l' [o *l'Auto*] *Mas de* ~ Situat al sud de la vila de Batea, sobre la partida dels Còssos.

Aluet, l' [o *Alvet*] Al terme d'Amposta, al sud de la Tancada, configura una àrea i una platja al nord del Trabucador.

Alvarado *Caseta d'* ~ Al terme de Deltebre, al nord-est, al sud del port del Fangar i el sector de les Avellanes.

Alzado, l' *Caseta de* ~ Al terme de Camarles, vora el barranc homònim al nord de l'AP-7 i meridional a la caseta del Bitemero.

Alzina, l' Antic poblat de l'àrea de Tortosa, al sector de Cardó. || *Coll de* ~ A ponent de la vila de Gandesa, al sud de la TV-3531 i de la Creu Trencada.

Alzinars, los Al nord-est del terme d'Arnes, vora les Capellanies i les planes de Santa Rosa de Lledó.

Amades *Mas d'* ~ Situat al sector occidental del terme de Bot, a l'est dels Pesells i al curs alt del barranc del Cullerer.

Amat, l' *Mas de* ~ Situat al nord-est del terme de Paüls, al vessant meridional de la Mola d'en Pau i sobre el barranc de Vall d'en Bages. | Al nord del terme de la Sénia i de Rafalgarí, a llevant del Rocall de la Coscollosa.

Amer Planes del terme de Flix, al nord dels Ribers i de l'espai natural de Sebes, en l'àmbit de la Devesa.

AMETLLA DE MAR, l' Vila i terme del Baix Ebre, més coneguda històricament i popularment com *la Cala* o *la Cala de l'Ametlla*. Els seus habitants són coneguts

com *caleros*. Quant als nuclis originaris de poblament, tot és incert documentalment fins al darrer quart del segle XVIII. És a conseqüència de l'impuls de poblament de Carles III que sorgeix el poble modern com un nucli pescador adscrit al municipi del Perelló (del qual se separa el 1891), coincidint amb l'arribada i el progressiu establiment de grups de pescadors valencians. El terme limita amb els de Vandellòs i Tivissa al nord, el del Perelló a ponent, mentre que el mar perfila les parts de llevant i del sud.

Ametler, l' Partida occidental del terme d'Amposta que limita el de Masdenverge per ponent, al nord-est del Montsianell.

Amparo Mas d' ~ Al terme de Deltebre (la Cava), als afores del llevant de la vila.

AMPOLLA, l' Vila i terme del litoral del Baix Ebre, limita al nord amb els termes del Perelló i Tortosa, a ponent amb Camarles i al sud amb Deltebre.

Ampollamar Urbanització situada al sud-oest de l'Ampolla, entre el Roquer i l'àrea de Sant Pere.

Ampolles Cala de la costa de l'Ametlla de Mar, situada entre les del Bufador i les Mosques.

AMPOSTA Vila, terme i cap de la comarca del Montsià, que limita al nord amb el terme de Tortosa; a l'est i mitjançant l'Ebre amb el de l'Aldea, Deltebre i també amb el de l'Enveja; al sud amb el de la Ràpita, i a l'oest amb Freginals i Masdenverge. || *Coll d'* ~ Als vessants del Montsià i en terme de la mateixa vila, al nord-est del terme de Freginals.

Ampostí, l' *Caseta de* ~ Al terme de l'Enveja, vora el terme d'Amposta a llevant de Balada, al nord del canal de la Dreta i de la TV-3403; també al nord dels Muntells i l'àrea de la Muntellada.

Andara Font d' ~ Situada a llevant del terme de Freginals, propera al d'Amposta al nord de Mata-redona, que forma vall a l'àrea ampostina tot abocant-se al mas de Musenyas, a ponent del mas d'en Miralles.

Andill, l' A l'est del terme d'Orta, a la partida dels Reguers, deixa a ponent el riu Canaletes i al nord el barranc del Closet amb el Bosc d'Orta, tot al peu nord-occidental del Montsagre.

Andisc, l' Al terme d'Ascó, afecta la vila; vora l'Ebre, en formar el meandre, parteix amb el terme de Flix a ponent del tossal homònim.

Andones, les Mas de ~ Situat a ponent del terme d'Uldecona per la Miliana, sobre el barranc de Valldebous; deixa a llevant la partida del Mas d'en Verga.

Andorres, les Partida septentrional de Mas de Barberans, al nord-est de la vila, al peu dels Campassos i del Rastell amb la participió de terme amb Roquetes, deixa a l'est els Olivassos i al sud els Medallets.

Andusc [o *Andust*] Al terme de Tivenys, correspon a un disseminat de regadiu sobre el gran meandre fluvial del sud immediat a la vila, el qual es documenta a la segona meitat del segle XII.

Anes [*Annes, Agnès, Ànecs?*] *Mas d'* ~ Situat al nord-est de les Sitges, entre Bitxacs i Abària, al sud de la vila de l'Enveja.

Àngel Indret del terme del Canar, entre la N-340 i la TP-3318. || *Font de l'* ~ Al terme de la Palma d'Ebre, al sud-est de la vila i els vessants de la Serra. || *Casa d'* ~ *Tomàs* Al terme de la Ràpita, sobre el delta de l'Ebre, al sector de Casablanca.

Àngela Cines Mas d' ~ A l'àrea de les Malles i al nord del bosc i el barranc de Ginestrets, al terme de Corbera.

- Angelim Mas d'** ~ Situat a llevant de la vila de l'Enveja, entre l'Ebre i el canal de la Dreta.
- Àngels Font dels** ~ Al nord del terme de la Sénia, al sud de la font del Teix, entre els vessants de la Moleta dels Hortets i la Punta de la Puça.
- Angils** Partida nord-oriental del terme de la Pobla de Massaluca, a la capçalera del barranc dels Anyers i travessada de nord a sud per la TV-7231.
- Anglès, l'** Sèquia del delta de l'Ebre, en terme d'Amposta, que es nodreix de la Sèquia Gran, al sud dels ullals de l'Arispe, que s'escorre fins a l'Encanyissada.
- Angueres, les** Partida oriental del terme de Godall, al nord de la mola; parteix amb el terme de Freginals.
- Anguila Mas d'** ~ Situat al delta de l'Ebre en el terme d'Amposta, vora el camí i sobre el desaigüe de Circumvallació i l'estany de l'Encanyissada.
- Animer, l' Mas de** ~ Al terme de Vinebre, en la demarcació de Gorraptés i sobre el barranc.
- Animers** Partida del nord-est del terme de Riba-roja, al sector de l'esquerra de l'Ebre, immediata al terme i la vila d'Almatret. || **Barranc d'** ~ Al nord-est del terme de Riba-roja, sector de l'esquerra de l'Ebre, el qual també corre pel terme d'Almatret.
- Ànimes, les Mas de** ~ Al nord-est del terme de Caseres, entre el barranc de la Paladella i la N-420.
- Anís, Mas de l' Coll del** ~ Al nord-est del terme de Corbera, a la capçalera del barranc de Ginestrets.
- Anita, l' Mas de** ~ Al terme de Vilalba dels Arcs, entre el barranc del Corberà i la TV-7231.
- Annamaria, l' Font de** ~ Al sud-oest del terme de la Palma d'Ebre, a la capçalera del barranc de Vall dels Tormells.
- Anolls** Al sud-oest del poble dels Valentins, en el terme d'Uldecona, vora la TV-3322 i el barranc de Sorolla.
- Antic, l'** Partida meridional del terme d'Amposta que se situa sobre el delta de l'Ebre, a ponent dels ullals de l'Arispe i en terra ferma al nord i oest de la Roca Fosca.
- Antolí Mas d'** ~ Situat al nord de la vila de Batea.
- Anton, l' Mas de** ~ Al sud de la vila de Riba-roja d'Ebre i vora el terme amb Flix.
- Antonet Mas d'** ~ Al terme d'Amposta, en sòl del delta de l'Ebre, vora el desaigüe del Riuet, a ponent dels Muntells.
- Antoni de l'Aleix Mas de l'** ~ Situat al sud del terme de Tivissa i els vessants orientals de la serra de la Mar, sobre el terme de la Cala de l'Ametla.
- Antubés, Vall d' Barranc de** ~ Al sud-oest del terme de Batea, es forma als vessants septentrionals de la serra de Pavà i, en direcció oest, cerca el riu d'Algars.
- Anyeres, les** Partida situada al terme de Tivissa, als vessants meridionals de la Mola del Perelló, recorreguda pel barranc del mateix nom, que naix a la serra del Coll de Fatxes, es troba amb el barranc de Fontanilles i junts es vessen al que recorre el terme tot passant per la Serra d'Almos.
- Anyers Barranc dels** ~ Situat a llevant del terme de la Pobla de Massaluca, que naix al vessant nord-est del cim de Duran, entre els Forcallis i Angils, i de sud a nord acaba desembocant al Voravall, al terme de Riba-roja i al sud de la TV-7411.

- Aragall, l' Ombria de** ~ Al terme de Mas de Barberans, vora el de la Sénia, entre les Carroveres i la Portella del Pinell. || **Portella de** ~ Entre la Portella del Pinell i l'ombria de l'Aragall del terme de Mas de Barberans.
- Aran** Punes o cims del nord del terme de Tivenys, a la serra de Cardó, entre els barrancs del Roldor i de les Palanques. || Al nord del terme de Xerta; *Valaran, Valdaran, la Ram, l'Arram i l'Aram* són grafies que es documenten d'ençà de la segona meitat del segle XII, corresponents a una àrea d'explotació agrària que se sol centrar en el mas existent, entre la N-230 (C-12) i la seua derivació a l'interior, recorregut al sud pel barranc dels Bordàs i per la sèquia de Xerta.
- Aranits** Partida del terme de la Torre de l'Espanyol, que parteix amb el de la Figuera.
- Arary Cabana de l'** ~ Al nord-est del terme de la Fatarella, entre les partides dels Forcallis i les Hedres. || **Mas de l'** ~ Al terme de Vilalba dels Arcs, partida de Bataller, entre els sectors de la font d'Aigua d'en Serra i la Sesca. || **Racó d'** ~ Al terme de Flix, a la riba esquerra de l'Ebre i davant la vila.
- Arauns, los** Àrea del sud-est de la vila de Riba-roja, vora de la T-7411 i l'Ebre, així com del terme de Flix.
- Arbesa Mas d'** ~ A l'est del terme de Casesres, sobre el barranc de Paladella.
- Arboç, l' Barranc de** ~ Naix al terme de Godall, a ponent de la font de la Serra, vora el terme de Freginals; pel sud de la font de l'Arboç recorre la partida homònima fins a trobar al nord la rambla de la Galera. || **Coll de** ~ Entre els barrancs de l'Arboç i la Gralla (269 m), al terme de Godall. || **Font de** ~ A ponent de la serra de la Galera, en terme de Godall.
- Arbolí, l'** Molí del terme d'Ulldecona, situat sobre la sèquia i entre el riu de la Sénia i la TV-3319, entre Sant Joan del Pas i el Puig Garret.
- Ardiaca, l'** Partida del terme de Tortosa entre les de la Petja i Soldevila, que deixa al nord els colls de Santa Caterina i s'aboca a l'autovia C-237.
- Ardit, l' Coll de** ~ Situat al sud del terme del Perelló (254 m), sobre el de l'Ampolla i al sud de la tossa homònima. || **Barranc de** ~ Procedent del de Vall de Moliner, al sud del terme del Perelló, que accedeix al de l'Ampolla mentre perfila meridionalment el coll del mateix nom, i desemboca tot seguit al de Sant Pere. || Tossa del terme meridional del Perelló (265 m), entre els termes de Tortosa i de l'Ampolla, al nord del coll de l'Ardit.
- Arena, l'** Bassa del terme de Deltebre, a l'est de la bassa de l'Estella, al sud de la casa dels Prats.
- Arenal, l'** Platja situada al sud del terme de l'Ampolla, a l'entrada del port del Fangar, entre la vila i la bassa de les Olles.
- Arenyol, l' Mas de** ~ Situat al nord-oest del terme d'Orta, vora el d'Arenys de Lledó i el riu d'Algars.
- Arenys Horta d'** ~ Al sud de la vila de Flix i vora l'Ebre. || **Plans d'** ~ Al nord-oest de la vila d'Orta, per la TV-3341 cap a Arenys de Lledó. || **Los** ~ Sector meridional de la ciutat de Tortosa, occidental a Sant Llàtzer i a la Petja; és possible que el topònim es reiteri just a l'altra riba fluvial.
- Argelins, los** A la cala de l'Estany Podrit, al terme de la Cala.
- Argenter, l' Cova de** ~ Al terme de la Palma d'Ebre, vora el de la Bisbal de Falset.

Argila, l' Cim (442,3 m) de la serra de Cardó, a Set Serres, en terme de Tivenys i en el límit amb el de Benifallet.

Argilaga, l' *Mas de* ~ Al nord-oest del terme de Vinebre, vora la partida de l'Argilagar i el terme de Flix.

Argilagar, l' Partida situada al nord-oest del terme de Vinebre.

Argilars Partida del sud-oest del terme del Pinell, a l'est de l'ermita de la Mare de Déu de la Fontcalda, de Gandesa. || *Obaga dels* ~ Septentrional al solà dels Argilars, tot seguint el curs del riu Canaletes, que separa els termes del Pinell i Gandesa. || *Solà dels* ~ A la partida homònima, al sud del terme del Pinell i sobre la N-230.

Argiler d'en Cervelló A l'est immediat de Sant Onofre i Rocacorba, enllà de Campredó, al sud-est del terme de Tortosa i sobre l'autovia C-237, acompanyat d'una bassa.

Argiles, les Partida sud-occidental del terme del Pinell, que limita a ponent amb el de Gandesa. || *Coll de les* ~ Al terme de Flix, a la riba esquerra del riu, al nord del pla de l'Estel.

Àrgoles Partida de Miravet, al sud-oest del terme i de la vila, que afecta la del Pinell. || *Coll d'* ~ Al sud de l'Àliga, és el pas entre el terme del Pinell i el de Miravet, just per la seua partida d'Àrgoles. Al seu peu es forma el barranc de Gargantes.

Arguetans Partida del terme de Garcia, al sud de les Moles i del Siurana.

Arinyo Corral d' ~ A la partida de Matamoros, al terme de Roquetes, als vessants dels Rastells i a ponent de la TV-3421 cap a Mas de Barberans.

Arion, l' Partida septentrional de la serra Grossa, al terme d'Ulldecona, al sud dels

Bacallats i al nord del corral de la Curra.

Arispe, l' *Sort de* ~ Al terme d'Amposta, al delta de l'Ebre, sobre la TV-3405 i la sèquia de l'Agulla. || *Ullals de* ~ Al terme d'Amposta, sobre la plana del Delta immediat a la terra ferma, a ponent dels prats del Cabussó i del Notari.

Armand Granja del terme de Riba-roja, sector de l'esquerra de l'Ebre, vora el riu entre les partides dels Senals i les Planetes.

Armes del Rei, les Cim del terme de Benifallet (432,3 m), al nord del de Paüls i a l'est del de Prat de Comte, forma una partida entre les dels Garrofers i el solà de la Venta Roja.

Arna, l' *Barranc de* ~ Al terme de la Sénia, es forma als vessants occidentals de la Punta de l'Avenc i desemboca al barranc de la Fou.

Arnal Mas d' ~ Situat a l'oest del terme de Gandesa, al nord de la serra de la font de l'Aubà i de la Bassa de na Perajoana.

ARNES Vila i terme de la Terra Alta, documentada d'ençà del segle xii-xiv. Limita al nord amb el terme d'Orta, a l'est amb els d'Orta i Alfara, al sud també amb el d'Alfara i a l'oest amb els de Beseit, Queres i Lledó.

Arquitecte, l' Platja situada entre la vila de l'Ampolla i Cap Roig.

Arramblat, l' *Mas de* ~ Situat a la riba esquerra del barranc de Valldebous, en el punt on aquest abandona les muntanyes per vessar-se a la plana, entre el Tossal de Roses i la cova del Bram, al terme de la Sénia. | Les casetes se situen al terme meridional de Mas de Barberans i vora el d'Ulldecona, a l'est de la partida de Panolla i vora el barranc dels Carrascals.

- Arriero, l' Mas de** ~ Situat al sud del terme d'Arnes, sobre la línia del terme de Beseit, a ponent del Puntalet.
- Artigó, l'** Petita faixa (faixeta) situada a llevant del terme d'Orta i que afecta el de Prat de Comte, al sud de la T-330 i a ponent del barranc del Salt, entre els colls d'en Gra i d'Altamira.
- Ascaret, l'** Platja situada entre la vila de l'Ampolla i Cap Roig.
- Ascladors, los** Partida septentrional del terme de Vinebre, a ponent de la serra dels Aubellons.
- ASCÓ** Municipi de la comarca de la Ribera d'Ebre, que, antigament, presentava diverses grafies. Se situa vora l'Ebre i limita al nord amb el terme de Flix, a l'est amb els de Vinebre i Garcia i al sud amb els de Garcia, Móra, la Fatarella i la seua demarcació de les Camposines.
- Asconer, l' Mas de** ~ Situat al sud-oest del terme de Flix, als vessants de la serra de la Fatarella.
- Ase, l' Coll de** ~ A ponent del terme de Flix, entre la vila i el terme de Riba-roja. || *Pas de* ~ A la dreta de l'Ebre, a l'extrem sud-est del terme d'Ascó i sobre el riu. | Al terme de Flix, entre els de Bovera i la Palma d'Ebre, al nord dels Abellars. | Al terme de Benifallet i com a pas al de Rasquera, a llevant de Costumà i al nord de la vall de Cardó.
- Àsens, Cap d'** Al vessant occidental de la serra de Godall, al sud de la vila. || *Bar-ranc de* ~ Al sector occidental del terme de Godall, que naix a ponent de la font homònima i que desemboca a la rambla de la Galera. || *Font de* ~ Al vessant occidental de la serra de Godall, al sud de la Solsida i a llevant del coll de les Obagues.
- Asme, l' Caseta de** ~ Situada al nord del terme de Corbera, sobre la demarcació i el barranc de Mussol.
- Assesteret, l'** Partida del terme de la Sénia que se situa a ponent de la Gote-llera i limita a ponent amb el terme de Benifassà.
- Assucar, l'** [o dels *Assucats*] Roca del terme de Tortosa, al Port, sobre el terme d'Alfara per la vall d'en Graus, al sud de Penyaflor i Vall Cervera, a la zona de Farrúbio. || *Coll de* ~ Al Port pel terme de Roquetes, al vessant de les Serrissoles; límit amb el terme de la Sénia pel Racó del Retaule.
- Assut, l'** [*as-Sud*] Presa d'aigua sobre l'Ebre entre els termes de Xerta (sud de la vall d'Aran) i de Tivenys (sud de la vila de Som).
- Assuts, los** Partida oriental a la vila de Vinebre, al sud dels Plans; connecta amb l'àrea dels Domenges, la qual conclou a la serra del Tormo, amb les elevacions meridionals del Piló i l'Permita de Sant Miquel.
- Astet, l'** Al terme de Benifallet, a l'esquerra de l'Ebre, el qual forma un potent cap que s'endinsa al riu davant la Roca Folletera.
- Astor, l'** Partida i barranc del nord-est del terme d'Ulldecona que naix als vessants de ponent de la Foradada i que dibuixa el límit entre els termes de Freginals i Ulldecona.
- Astradell, l' Caseta de** ~ Al sud del terme de Ginestar, entre les partides dels Aiguadins i les Planes.
- Atanasi, l' Mas de** ~ Situat a ponent de la vila d'Amposta i el polígon de les Tosses, vora la T-344 cap a Masdenverge.
- Atans, los** Partida del terme d'Alfara de Carles, oriental al cingle del castell i la

vila de Castles, que travessa el barranc de la Conca. | Partida occidental del terme de Cabassers, afecta el nord-est del de Vinebre. || *Mola dels* ~ Cim a l'est del terme d'Orta (1.071 m), al sud del Montsagre i vora el terme de Paüls; deixa al sud-oest les Roques Cambretes.

Atarosses A l'est del terme de Móra la Nova.

Ateos Mas dels ~ Al terme d'Orta, sobre el barranc de Franxo al sector del coll de la Ferrera i la Punta de l'Espardenyer.

Atzavara Àrea turística del sud de la vila de la Ràpita, en terme del Canar, entre les Delícies i el Codonyol.

Aubà, l' [pot ser per diversos conceptes: *alba* ('blanca'), *albar* o *albal* ('albereda' o 'àlber')] *Font de* ~ Al nord del coll del Moro, en el terme de Gandesa, sobre la N-420. || *Mas de* ~ A l'extrem sud del terme de la Fatarella, entre el terme i el barranc de l'Aube; al mateix terme de la Fatarella i vora el terme de Riba-roja, al sud de la Verneta, existeix el mas d'en Rafel Auba. || *Riu de la Font de* ~ Procedeix dels límits de ponent del terme de Gandesa i cerca el nord de la vila. || *Serra de la Font de* ~ A ponent de la vila de Gandesa, meridional al riu i a la font homònims, culmina al sud amb el coll del Moro, sobre la plana gandesana.

Aubal, l' Partida situada a l'oest de la vila de Flix i vora l'Ebre.

Aubals, los Partida del terme d'Ascó situada a la dreta de l'Ebre, sobre la N-230. | Partida meridional del terme de Garcia, vora l'Ebre i el terme de Móra la Nova. | Partida nord-est del terme de Miravet, que limita amb el de Benissanet.

Aubanell, l' Partida oriental de l'antic terme d'Algars, en el de Batea. || *Barranc de* ~ Al l'oest del terme de Batea, seguit per la C-221, desemboca a la Venta i sè-

quia de l'Algars. || *Mas de* ~ Al sud-est de la vila d'Arnes, amb la serra del Moro entremig. || *Ombria de* ~ A la demarcació d'Algars del terme de Batea, se situa al sud de la C-235.

Aubatar, l' Partida occidental del terme de Corbera, on se situen els Quatre Camins i s'inicia el camí i la vall que de vora el terme de Vilalba perfila els límits amb Gandesa, fins a la vila i el riu Sec. || *Capçades de* ~ Al terme de Corbera, sobre els Quatre Camins i vora el terme de Vilalba. || *Vall de* ~ Al terme de Corbera, dels Quatre Camins porta a la vila, amb el camí paral·lel.

Aube, l' Sector occidental de la població de Vilalba dels Arcs, on es forma el barranc del mateix nom, que travessa la plana i desemboca al Voravall de ponent. || *Barranc de* ~ Al sud del terme de la Fatarella i ben bé perfila el de Vilalba. || *Mas de* ~ Al nord-est del terme de la Fatarella, vora el de Flix. || *Vall de* ~ Barranc que s'inicia a ponent del poble de Vilalba dels Arcs, sobre els Tres Termes i la TV-7232, constituït a la partida del mateix nom i amb desembocadura al Voravall de ponent.

Aubellons, los Partida septentrional del terme de la Torre de l'Espanyol, a l'abric de la serra del mateix nom. | Partida meridional de la vila d'Ulldecona, entre el Puig del Calvari i la partida del Torn. || *Serra dels* ~ Límit septentrional del terme de la Torre de l'Espanyol amb el de Vinebre, que rep perpendicularment la serra de Gorraptés.

Aucalans Partida oriental del terme de Bot, entre els barrancs de Riello i de l'Estret d'en Vidal.

Audí Illa d' ~ Al terme de Tortosa, entre la torre d'en Corder i l'hort o mas del Bisbe, a Bitem, on actualment ha acabat

- per soldar-se. || **Mas d'** ~ Al nord del terme de Benifallet, entre la C-12 i el riu, a ponent de la Tossa.
- Aulesa Mas d'** ~ Al terme de l'Enveja, a l'est de Balada i davant l'illa de Gràcia.
- Aumaec, l'** Platja frontal a la vila de Flix, a la riba esquerra de l'Ebre i sota el Racó d'Arany i la partida de l'Aubal.
- Aumet** [*Ahmed*; de *Mubammad*?] Coll situat a l'est del terme de Tivissa, que parteix amb el de Vandellòs, al nord de la Talaia, i dóna el nom a una font i a un mas (*font d' - , mas d' -*).
- Aumedina, l'** [*al-madīna*?] Al nord-oest de la vila de Tivissa, sobre la C-233, als vessants de la serra de Tivissa i sobre el barranc dels Caus.
- Aurora, l'** *Caseta de* ~ Al delta de l'Ebre, en terme d'Amposta, entre el desaigüe del Carrer Major i la sèquia dels Panissos.
- Auto, l'** *Mas de* ~ Al sud-est del terme de Batea i al sud de la vila i de la Punta de les Torres.
- Avall Mas d'** ~ Al terme de Deltebre i nord de la TV-3454, en la partida homònima, entrada al camí que adreça al Lligallo del Gànguill. | Al cap de baix de l'illa de Gràcia, terme de Deltebre (Jesús i Maria).
- Avellanar, l'** *Barranc de* ~ A l'est del terme d'Orta, naix al sector de les Muntanyoles, envolta per l'est la roca de Bene i cerca el barranc d'en Piquer i el riu Canaletes. || *Barranc del Racó de* ~ Naix al sud del Catinell i de les Mirandes, vora el terme de Roquetes, i recorre el Racó de l'Avellanar del terme de la Sénia, al sud del Catinell i del Retaule que, entre molts altres barrancs, desemboca al pantà d'Ulldecona. || *Racó de* ~ A l'est dels Pallers i sud de Caro, entre els barrancs de Barretes i de Cova Pintada, al terme de Roquetes pel Port. | Al sud del Catinell i del Retaule, en terme de la Sénia.
- Avellanes** Platja del sector nord de la vila de l'Ampolla. | Àrea situada entre el port del Fangar i la sèquia d'Illa de Mar, a ponent dels Bascos. || *Cova* ~ V. *Cova Avellanes*.
- Avenc, l'** *Coll de* ~ A l'est del terme d'Orta, està situat al sud de la Punta de l'Aigua, vora el terme de Paüls i davant el Roquer del Morellà. || *Punta de* ~ A ponent del terme de la Sénia, oriental al Morral Llampat i a la font de la Saltadora, al nord de l'Escaleta i a ponent de la Rovellonera Gran. || *Serra de* ~ Límit i fita del sud-oest del terme del Canar amb Ulldecona, davant les Canals i Valldepins. || *del Xertolí* Al sud-est del terme de la Cala de l'Ametla, entre els sectors de la platja de la Llenya i la cala de l'Estany Podrit.
- Avenquets, los** Al nord del terme d'Alfara, a l'est de la Coscollosa i de la Moleta.
- Bacallats** Partida septentrional del terme d'Ulldecona, entre les vies TV-3313 i TV-3314, al sud de la Miliana.
- Baconer Barranc del** ~ Es forma a l'est de la vila del Perelló, s'uneix al de Tita al sector dels Garidells i desemboca al mar per la mateixa vila de l'Ampolla. | Es configura vora el terme de Capçanes, a la partida homònima del terme de Tivissa, i connecta amb el del Forcall. || *Mas del* ~ Partida septentrional del terme de Tivissa, en l'àmbit de la Serra d'Almos i vora el terme de Capçanes, habitualment usada per referir-se al coll que porta el seu nom. || *Platja del* ~ Formada a la desembocadura del barranc, a la mateixa vila de l'Ampolla.
- Badies, les** Camps situats a l'est del terme d'Arnes, a llevant de la vila i de la serra del Moro.

- Bagassa, en Font d'** ~ Situada a llevant de la ciutat de Tortosa, en la partida i zona residencial homònima.
- Bages, Vall d'en** Zona al nord del terme de Paüls; la denominació s'associa i es confon amb el de la vall o barranc que porta el mateix nom, que naix al nord de la serra de les Deveses, passa pel sud de les Moles Llargues i el nord de la Mola d'en Pau i desemboca al barranc de Xalamera, vora la N-230 i el terme de Benifallet.
- Baiarri, la Ribada dels** [Bayarri] Partida del terme occidental de la Galera, a ponent del mas de Valls i en el sector de Cantallops.
- Bailach, en** Caseta de l'est de la vila d'Amposta, vora la TV-3405 i l'Ebre.
- Baiona Punta del** ~ Cim al sud del terme de la Palma d'Ebre, sobre les Sisquelles.
- Baiot** Partida sud-occidental de la demarcació de Vinallop, al terme de Tortosa, on naix el barranc o la vall que la recorre de ponent a llevant.
- Baixest** Coll situat al nord del terme de Vinebre, sobre la serra de Gorraptes, el separa dels de la Torre de l'Espanyol, la Palma d'Ebre i Cabassers.
- Balada** Partida situada a l'extrem nord-oest del terme de l'Enveja i que parteix amb el d'Amposta.
- Baldiràs** A ponent del terme de la Cala, entre les dues branques de la N-340.
- Balixets** A ponent de la vila de Miravet i de les Valletes.
- Ballestana Font** ~ Raja a ponent de la vila de Gandesa, a mitjan curs del riu o la vall de la font de l'Aubà.
- Ballester** Àrea entre els sectors dels Abeuradors i els Cirerers, al nord proper de la població de Vilalba dels Arcs.
- Ballestera, la** [tradicionalment: *la Vall Estètera*, de ressò occità] Serra que recorre el terme d'Arnes, en direcció nord-est sud-oest, i d'on, entre la Punta de l'Àguila i la Roca Dreta de les Valls, parteixen el barranc del Grevolar (est) i el riu de les Valls (oest).
- Baltasar Ullals de** ~ Al terme d'Amposta, en sòl del Delta, vora el canal de la Ràpita i l'àrea de l'Enclusa.
- Ban, en** Racó del terme del Canar, entre el barranc del Moltó i Boquera i el barranc del Racó de la Ribada.
- Bancalots, los** [o *Bordales*] Partida meridional del terme d'Ulldecona, a ponent del barri del Castell i sobre el riu, limita amb la Sènia pels Barruts.
- Bandejats Camí dels** ~ Recorre els vessants del Port, del Dover i Xerta, per Roquetes i Mas de Barberans fins a la Sènia.
- Bandereta, la** Coll (230 m) situat al sud immediat de la vila del Perelló, generalment conegut com *de les Forques (vegeu-ho)*.
- Bandolers Camí dels** ~ Recorre el ponent del terme del Canar, de la Ràpita i d'Amposta, vorejant els vessants del Montsià.
- Banya, la** Partida del delta de l'Ebre, en el terme de la Ràpita, davant la vila i deixant entremig el Port dels Alfacs. || *Far de* ~ Al sud-est de la partida rapitenc del mateix nom (25,4 m), a la costa marítima. || *Punta de* ~ Extrem de la Banya, en el terme i davant de la vila de la Ràpita, la qual culmina el delta sud de l'Ebre i tanca el Port dels Alfacs.
- Banyoles** Vila ibera, jaciment arqueològic situat sobre l'Ebre, al nord-oest del terme de Tivissa i a ponent del Castellet. || *Barranc de* ~ Naix a l'Aumedina, segueix de prop la C-233 tot acollint les